

Они актуализируют ключевые жанровые смыслы, конструируют эмоциональный фон и подчеркивают историческую значимость, формируя ожидания зрителя еще до просмотра. Их частотность, принадлежность к релевантным ЛСГ, а также способность к метафоризации подтверждают их особый статус в коммуникативной и эстетической системе кинозаголовка.

1. Анисимов, В. Е. Кинозаголовок, синопсис и слоган кинофильма как функционально-прагматические единицы кинотекста (на материале современного французского кинодискурса) / В. Е. Анисимов // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – 2020. – Т. 13, вып. 1. – С. 240–245.

2. Александрова, И. В. Фильмоним как особый вид онимов / И. В. Александрова, Е. В. Николаева // Вестник Томского государственного университета. – 2016. – № 403. – С. 5–9.

3. Аманова, Ш. Национально-культурная специфика лексико-семантической группы наименований жилища в русском языке : выпускная квалификационная работа (бакалаврская диссертация) / Ш. Аманова ; науч. рук. Л. И. Харченкова. – СПб. : Российский государственный педагогический университет им. А. И. Герцена, 2022. – 72 с.

## НОВЫЯ НАМІНАЦЫІ, ЗВ'ЯЗАНЫЯ З АРГАНІЗАЦЫЯЙ І КІРАВАННЕМ БІЗНЕСУ

*Шаўчанка З.В.,*

*студэнтка 4 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь  
Навуковы кіраўнік – Дзядова А.С., кандыдат філал. навук, дацэнт*

Ключавыя словы. Англіцызмы, запазычаныя словы, лексічная адзінка, неалагізмы, эканоміка.

Keywords. Anglicisms, borrowed words, lexical unit, neologisms, economics.

У даследаванні моўных з'яў асаблівую цікавасць выклікаюць працэсы, якія адлюстроўваюць сувязь паміж мовай і грамадствам. Адною з ключавых частак любой мовы, якая найбольш ярка рэагуе на змены ў сацыяльным жыцці, з'яўляецца слоўніковая склад, які з'яўляецца часткай мовы, найбольш адчувальнай да розных змен і зрухаў у грамадскім жыцці [1, с. 78]. Неалагізмы выконваюць важную функцыю ў моўнай сістэме, забяспечваючы яе адаптацыю да новых рэалій. Асаблівае значэнне неалагізмы маюць у сферы эканомікі, адлюстроўваючы новыя тэхналогіі, канцэпцыі і тэндэнцыі, якія з'яўляюцца ў свеце бізнесу і фінансаў. Сфера арганізацыі бізнесу характарызуецца актыўным узнікненнем неалагізмаў, што абумоўлена развіццём новых тэхналогій і метадаў работы. Сфарміраваная тэрміналогія з'яўляецца неабходным атрыбутам прафесійнай камунікацыі і паспяховага вядзення бізнесу.

Мэта даследавання – вызначыць лінгвістычную спецыфіку неалагізмаў са сферы эканомікі і бізнесу з пункту гледжання іх семантычнага зместу, паходжання і функцыянавання намінацый, звязаных з арганізацыяй і кіраваннем бізнесу.

**Матэрыял і метады.** Матэрыялам даследавання паслужыў «Слоўнік новых запазычаных слоў беларускай мовы» В.І. Уласевіч, Н.М. Даўтулевіч (2023 г.) [2]. У працэсе даследавання выкарыстаны апісальны метады, структурны, а таксама метады сістэмнага аналізу.

**Вынікі і іх абмеркаванне.** Сфера арганізацыі бізнесу характарызуецца актыўным узнікненнем неалагізмаў, што абумоўлена развіццём новых тэхналогій і метадаў работы. Сфарміраваная тэрміналогія з'яўляецца неабходным атрыбутам прафесійнай камунікацыі і паспяховага вядзення бізнесу. Лексічныя адзінкі ў гэтай групе можна падзядзяліць на наступныя падгрупы:

1) фарматы камунікацыі ў бізнесе: **бізнес-дыялог** 'адносіны паміж дзвюма або некалькімі асобамі, кампаніямі ў камерцыйнай, прадпрыемальніцкай, біржавой сферы і пад.': *Дакументам таксама прадугледжваецца, што бакі засноўваюць бізнес-дыялог, накіраваны на ўмацаванне супрацоўніцтва паміж дзелавымі супольнасцямі бакоў.* [2, с. 24]; **бізнес-трэнінг** 'кароткатэрміновыя курсы, прысвечаныя пэўнай праблеме ў арганізацыі і вядзенні бізнесу': *Першы ў гэтым сезоне бізнес-трэнінг стартуе 26 лютага.* [2, с. 26]; **бізнес-канферэнцыя** 'канферэнцыя з удзелам прадстаўнікоў сферы бізнесу, на якой разглядаюцца пытанні развіцця і вядзення дзейнасці ў сферы бізнесу'; **бізнес-форум** 'шырокі прадстаўнічы сход спецыялістаў у сферы бізнесу і бізнес-тэхналогій' [2, с. 26];

2) арганізацыйныя структуры і аб'яднанні: **бізнес-асацыяцыя** 'аб'яднанне прадстаўнікоў бізнесу ў форме прафесійных груп, федэрацый, фондаў і пад': *Ключавой падзеяй тыдня беларускага прадпрымальніцтва з'яўляецца Асамблея дзелавых колаў... Традыцыйна ў ёй удзельнічаюць лідары бізнесу, заснавальнікі і дырэктары прыватных прадпрыемстваў, кіраўнікі і спецыялісты міністэрстваў і ведамстваў, дыпламаты, прадстаўнікі рэгіянальных і галіновых бізнес-асацыяцый Беларусі.* [2, с. 24]; **кансорцыум** 'часовае пагадненне паміж некалькімі банкамі або прамысловымі кампаніямі для сумеснага размяшчэння пазыкі, ажыццяўлення капіталаёмістых праектаў': *Нагадаем, што кантракт на будаўніцтва сховішча ядзерных адходаў падпісаны ў студзені 2005 года з кансорцыумам нямецкіх кампаній* [2, с. 64]; **бізнес-інкубатар** 'арганізацыя, якая падтрымлівае малыя прадпрыемствы на пачатковай стадыі іх развіцця, спрыяе развіццю малога бізнесу' [2, с. 24];

3) назвы прафесій і роду заняткаў: **бізнесвумен** 'жанчына-бізнесмен; жанчына, якая аддае перавагу рабоце': *Што датычыць будучыні, то яна не хоча быць ні знакамітым навукоўцам, ні бізнесвумен – бачыць сябе толькі на сцэне* [2, с. 24]; **бізнесмен** 'прадпрымальнік, камерсант': *На жаль, не вельмі хочучь бізнесмены ісці на перыферыю і развіваць там вытворчасць* [2, с. 25]; **бізнес-партнер** 'кампаньён па бізнесе': *НЦЭП атрымаў статус бізнес-партнёра кампаніі ESET* [2, с. 25];

4) дакументы і працэсы планавання: **бізнес-ідэя** 'план, задума, праект па ажыццяўленні бізнес-дзейнасці': *Унікальнасць конкурсу заключаецца ў магчымасці атрымаць пачынаючым распрацоўшчыкам экспертную ацэнку па далейшым развіцці і прасоўванні бізнес-ідэй, прайсці майстар-класы і спікер-сесіі ад паспяховых прадпрымальнікаў, а самым перспектыўным ініцыятывам – атрымаць фінансавую падтрымку для іх рэалізацыі* [2, с. 24]; **бізнес-план** 'план прадпрымальніцкай дзейнасці з указаннем капіталу, перспектывы, відаў работ і г. д': *Прычым гэта павінны быць не дэкларатывныя намеры, а канкрэтныя бізнес-планы, разлічаныя на ўліванне ў беларускую эканоміку да 1,5 мільярда долараў* [2, с. 25]; **бізнес-праект** 'фінансава-эканамічная ацэнка новага прадпрыемства ці сферы дзейнасці': *Часам рэлігійная кніга насамрэч можа ацэньвацца як бізнес-праект, які ў некаторых выдаўцоў не патрабуе экспертнай ацэнкі якасці зместу* [2, с. 25].

Большасць неалагізмаў, якія ўзніклі за апошні час, паходзяць з англійскай мовы, што сведчыць аб глабалізацыі эканамічнай сферы: **бізнес-сайт** (ад англ. business site 'сайт, на якім прадстаўлена пэўная прадпрымальніцкая структура, арганізацыя, прадпрыемства, прадпрымальнік'), **бізнес-партал** (ад англ. business portal 'буйны сайт у інтэрнэце, які прадастаўляе інфармацыю ў сферы бізнесу), **медыяхолдынг** (ад англ. media holding 'холдынговая кампанія, якая валодае кантрольным пакетам акцый кампаній – уладальнікаў сродкаў масавай інфармацыі з мэтай кантролю за іх дзейнасцю і кіраваннем'). Таксама сустракаецца запазычанне складанага слова з дзвюх моў адначасова: **бізнес-ідэя** ад англ. business – справа, занятак і грэч. idea – паняцце, вобраз 'план, задума, праект па ажыццяўленні бізнес-дзейнасці', **бізнес-дыялог** ад англ. business – справа, занятак і грэч. dialogos – гутарка, размова 'адносіны паміж дзвюма або некалькімі асобамі, кампаніямі ў камерцыйнай, прадпрымальніцкай, біржавой сферы і пад'.

**Заклучэнне.** Такім чынам, сфера эканомікі і бізнесу з'яўляецца багатай крыніцай узнікнення неалагізмаў і валодае сваёй асаблівай спецыфікай, якая ўплывае на развіццё мовы. Як сведчыць даследаванні моўны матэрыял, найбольшая колькасць зафіксаваных намінацый з'яўляецца словамі, запазычанымі з англійскай мовы. Іх утварэнне адбылося з дапамогай афіксацыі, якая з'яўляецца ўласцівай для мовы-рэцыпіента. Сфера арганізацыі і кіравання бізнесам знаходзіцца ў пастаянным руху, адлюстроўваючы змены ў тэхналогіях, эканоміцы і грамадстве. Гэтыя змены непазбежна прыводзяць да з'яўлення новых падыходаў, метадаў і інструментаў кіравання, якія патрабуюць ад мовы аператыўнага рэагавання і стварэння адпаведных тэрмінаў.

1. Гісторыя беларускай літаратурнай мовы : вучэб.-метад. комплекс / склад.: А. С. Дзядова. – Тэкст : электронны // Рэпозіторый ВДУ імя П. М. Машэрава. – URL: <https://rep.vsu.by/handle/123456789/17035> (дата звароту: 11.09.2025). – Электрон. копія друк. выд.: Віцебск: ВДУ імя П.М. Машэрава, 2018. 160 с.

2. Уласевіч, В.І. Слоўнік новых запазычаных слоў беларускай мовы / В.І. Уласевіч, Н.М. Даўгулевіч. – Мінск: Беларусь, 2023. – 175 с.